

بسم الله الرحمن الرحيم

سیر تحول و ضرورت

مرمت و بازسازی اشیاء تاریخی

همیده میرفخرایی

سرشناسه: میرفخرایی، وحیده، ۱۳۵۹
 عنوان و نام پدیدآور: سیرتحول و ضرورت مرمت و بازسازی اشیاء تاریخی /
 وحیده میرفخرایی
 مشخصات نشر: تهران: سبحان نور، ۱۳۸۶
 مشخصات ظاهری: ج، ۱۸۱ ص: مصور
 شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۷۴۵-۱۰-۴
 وضعیت فهرست نویسی: فیبا
 یادداشت: کتابنامه به صورت زیرنویس
 موضوع: آثار تاریخی - نگهداری و مرمت
 رده بندی کنگره: ۱۳۸۶ س ۹ م ۱۳۵ / CC
 رده بندی دیوئی: ۷۴۵ / ۱۰۲۸۸
 شماره کتابشناسی ملی: ۱۱۵۶۲۲۹

خیابان انقلاب - خیابان ۱۲ فرودین - پائین تر از روانمهر -
 کوچه بهشت آئین - پلاک ۶
 تلفن: ۶۶۹۵۰۸۷۱ تلفکس: ۶۶۴۸۱۶۴۱

نشر سبحان نور

عنوان: سیرتحول و ضرورت مرمت و بازسازی اشیاء تاریخی
 مؤلف: وحیده میرفخرایی
 ناشر: سبحان نور
 نوبت چاپ: اول ۱۳۸۷
 تیراژ: ۲۰۰۰ نسخه
 صفحه بندی: لیلا خدامرادی
 لیتوگرافی، چاپ، صحافی: نادر
 ناظر فنی: علی عزیزخانی
 شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۷۴۵-۱۰-۴
 قیمت: ۲۷۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

۱	- پیشگفتار
۳	فصل اول
۵	- تاریخچه مرمت در دنیا
۱۲	۱- مرمت در دوران ماقبل قرون وسطی
۱۳	۲- مرمت در قرون وسطی
۱۴	۳- مرمت در دوره رنسانس
۱۶	۴- مرمت در دوره باروک
۱۹	۵- مرمت در دوران نئوکلاسیسم
۲۱	۶- مرمت در دوران رومانتیسیسم
۲۶	- تجارب جهانی مرمت
۲۶	۱- تاریخ مرمت در فرانسه
۳۱	۲- تاریخ مرمت در ایتالیا
۳۷	۳- روند حفاظت و مرمت در موزه بریتانیا
۴۳	فصل دوم
۴۵	- روند حفاظت و مرمت در ایران
۷۷	فصل سوم
۷۹	- بخشی تاریخی پیرامون مواد و روشهای مورد استفاده در مرمت

- اجمالی بر تحولات تاریخی بازسازی و مرمت آثار مکشوفه از حفاریات

۸۹

باستان‌شناسی در ایران

۱۰۵

فصل چهارم

- منشورها و کتوانسیون‌های جهانی در خصوص حفاظت و مرمت آثار موزه‌ای

۱۳۷

فصل پنجم

۱۳۹

- اصطلاحات رایج در حوزه حفاظت و مرمت

۱۶۳

فصل ششم

۱۶۵

- بررسی انواع روشهای مرمتی آثار تاریخی، فرهنگی و هنری

۱۶۶

۱- مرمت حفاظتی

۱۶۶

۲- مرمت آناستی لوزی

۱۶۸

۳- مرمت تکمیلی

۱۶۹

۴- پاکسازی سبکی

۱۶۹

۵- مرمت تاریخی

۱۷۰

۶- مرمت استحکامی

۱۷۰

۷- مرمت جامع

۱۷۱

فصل هفتم

۱۷۳

- نگاه‌های جهانی به امر بازسازی آثار تاریخی

۱۸۳

فهرست منابع و مآخذ

پیشگفتار

علم حفاظت و مرمت افزون بر آنکه پژوهش درباره عینیت تاریخ است، خود بخشی تاریخی است. البته ردیابی مبداء و منشاء حفاظت و مرمت آثار دشوار می‌نماید، چرا که مرمتگران در دوران قبل، خود صنعتگران همان حوزه بوده‌اند و عموماً برای اعمال مرمتی خویش هیچ گونه یادداشتی ثبت نمی‌نموده‌اند. بنابراین در این راستا تنها می‌توان به اشیاء مرمت شده ابتدایی در آن دوران مراجعه نمود.

آنچه امروزه به عنوان «حفاظت» می‌شناسیم، لحظه‌ای در زنجیره متصل دانش حفاظت و مرمت است. این فعالیت بطور نامحسوس از «تعمیر» (Repair) آغاز گشت که تأکید بر موجودیت اثر بر اساس کارکرد آن داشت و در روند اطلاعاتی شدن تفکر، این فرآیند به دخالت نامحسوس در اثر تاریخی و واژه «حفاظت» (Conservation) منجر شد که به نوعی فاصله گرفتن از مفاهیم «مرمت» (Restoration) است.

چرا که «حفاظت» سعی در حفظ آنچه که وجود دارد _ به همان گونه‌ای که هست _ می‌نماید؛ ولی در «مرمت» شیء، شروع به اضافه کردن الحاقات جدید به آن می‌کنیم. با وارد شدن به حوزه مرمت با اصطلاح «بازسازی» (Reconstruction) روبرو خواهیم شد. «بازسازی» به معنای بازگرداندن یک اثر تاریخی به وضعیتی نزدیک به موضوع شناخته شده اولیه اش می‌باشد.

با نگاهی عمیق تر به موضوع بازسازی آثار تاریخی، نظریات گوناگونی که در این مقوله آورده شده، مورد بحث قرار می‌گیرند؛ اینکه در بازسازی یک اثر تاریخی، باید وضع

قدیم آن را حفظ نموده و میان مصالح و تکنیک‌های بکار گرفته شده در زمان قدیم و جدید، تمایز قایل شد. همچنین، الحاقات جدید باید ساده و عاری از هرگونه تزئینات باشند.

موضوع مرمت، براساس اینکه چگونه با حفظ ارزشهای خاص و اصالت تاریخی - فرهنگی یک اثر می‌توان بازسازی‌های لازم را بر آن اعمال نمود، جنبه علمی و تکنیکی به خود گرفت و این موضوع سابقه زیادی ندارد؛ یعنی مرمت به معنای امروزی و در غالب علمی خود از زمانی مطرح شد که موزه و موزه داری در ارائه و تشکیل مجموعه‌های تاریخی - فرهنگی آثار مورد توجه قرار گرفتند - در واقع از قرن ۱۹ میلادی که منجر به تدوین آئین نامه‌های حفاظتی و مرمتی شد - اما در بسیاری از موارد، بحث مرمت در چهارچوب ابنیه و معماری بود.

در تاریخ مرمت، روم و معماران ایتالیایی سهم بسزایی دارند؛ چرا که فعالیت‌های مرمتی آنها باعث به وجود آمدن مکاتب مرمتی گردید. در سال ۱۸۸۳، اولین منشور مرمت توسط «کامیلو بویی تو» تدوین گشت. از سال ۱۸۹۹ نیز سمینارهای سالانه جهت بررسی مسائل مربوط به حفاظت، در کشورهای آلمانی زبان برگزار شد.

فعالیت‌های علمی در حوزه حفاظت و مرمت آثار و اشیاء منقول نیز مصادف بود با شروع کار باستان شناسی علمی در قرن ۱۹ میلادی و قطعنامه‌هایی مانند آئین نامه آتن (۱۹۳۱)، قطعنامه ونیز (۱۹۶۴)، منشور آتن (۱۹۹۳) و قطعنامه‌ها و کنوانسیون‌های داخلی هر کشور از آن پس تنظیم و مطرح گردید.

در این بررسی قصد آن داریم، طی نقدی از تحولات انجام یافته در حوزه روش‌های مورد استفاده جهت ارائه و تداعی تمامیت آثار تاریخی - فرهنگی در موزه‌ها و مجموعه‌های جهان، به ارزش شیوه‌های مذکور و دیدگاه‌های مستتر در آنها بپردازیم.

وحیده میرفخرایی

(کارشناس ارشد مرمت اشیاء تاریخی و فرهنگی)